

Creativiteit in het domein van de kunstvakken

Creativiteit wordt gezien als een van de belangrijkste 21ste-eeuwse competenties en onmisbaar geacht in een steeds sneller veranderende internationale wereld. Het gaat over oplossingen bedenken, vernieuwend zijn en out-of-the-box-denken en dat geldt natuurlijk niet alleen voor het domein van de kunstvakken. In veel domeinen is men creatief, maar creatief zijn in het ene domein betekent niet automatisch dat je dan ook creatief bent in een ander domein. *Voor het domein van de kunstvakken geldt dat hoe meer de leerling over kunst en het proces van de kunstenaar leert en dit in het eigen proces en beeldend werk kan herkennen en ontwikkelen, hoe creatiever de leerling kan worden in dit domein.* Onderzoek doen speelt hierin een grote rol, waarbij de leerling alle vrijheid wordt gegeven. Uiteindelijk gaat het om een persoonlijke oplossing/verbeelding.

Beoordelen van creativiteit

Maar hoe is de leerling creatief? Wij weten dat de leerling aan het werk gaat, maar hoe gebeurt dat eigenlijk en waaraan kunnen we dat dan zien? De leerling leert en in dit creatief proces is ondersteuning noodzakelijk om vooruit te (kunnen) komen, om te leren, om kennis op te doen en deze kennis te kunnen toepassen in het proces en het product, het eigen beeldend werk. De docent, het lesboek en het Stappenplan ondersteunen de leerling hierin.

Competenties

Cultuurmij Oost en de Kunstbalie (Arnhem) ontwikkelden C-zicht, Competenties cultuureducatie kunst en erfgoed (2018). Hierin wordt een zestal competenties geformuleerd. Naast de **drie culturele competenties**: het *onderzoekend vermogen*, het *creërend vermogen* en het *reflecterend vermogen* zijn er **drie algemene competenties**: het vermogen zich te *presenteren*, het vermogen tot *samenwerken* en het vermogen tot *zelfstandig werken*. Om duidelijk te krijgen wat je specifiek bij de leerling terug wilt zien, en om daarmee het proces bespreekbaar te kunnen maken, is aan elke competentie een aantal gedragsindicatoren gekoppeld. Hieronder worden de verschillende competenties en hun bijbehorende gedragsindicatoren nader uitgewerkt:

Culturele competenties & gedragsindicatoren

Onderzoeken, Creëren en Reflecteren zijn herkenbaar en komen nadrukkelijk aan de orde in het Stappenplan Creatief Proces.

In het onderzoek kan de leerling:

- experimenteren met verschillende materialen, technieken en begrippen
- verzamelen, selecteren en kritisch gebruik maken van verschillende bronnen
- vraag en plan bijstellen op basis van (onverwachte) uitkomsten
- doorgaan met onderzoeken tot het doel is bereikt.

Bij het creëren kan de leerling:

- zich een voorstelling maken van een gebeurtenis, ervaring of idee en deze bespreken
- bewust technieken, vaardigheden en materialen toepassen binnen het eigen werk
- opgedane kennis over de beeldaspecten in het algemeen en het gebruik ervan door de kunstenaar kunnen toepassen in het eigen beeldend werk
- op eigen wijze vormgeven aan ervaringen, emoties en ideeën.

Bij het reflecteren kan de leerling:

- eigen ervaringen en gevoelens verwoorden in relatie tot de context
- persoonlijke leervragen bedenken
- eigen ideeën en werk vergelijken met dat van anderen
- aangeven wat er anders en beter kan in relatie tot de eigen ontwikkeling.

Algemene competenties & gedragsindicatoren

In de algemene competenties wordt nadrukkelijk een beroep gedaan op de persoonlijke ontwikkeling van de leerling, zoals zichzelf laten zien, openstaan en respect hebben voor andermans mening, kunnen samenwerken en van elkaar willen (en kunnen) leren. Dit wordt zichtbaar gemaakt in de volgende gedragsindicatoren.

Bij het presenteren kan de leerling:

- aangeven wat er is ontdekt en/of geleerd
- het publiek boeien door gestructureerd, levendig en helder informatie over te brengen
- de juiste middelen hiervoor in te zetten, zoals power-point en poster
- omgaan met de aandacht van de luisteraar/toeschouwer.

Bij het samenwerken kan de leerling:

- luisteren naar anderen, vragen stellen en overleggen
- eigen ideeën, gevoelens en gedachten inbrengen
- in overleg besluiten nemen
- zich houden aan gemaakte afspraken over taken en rollen.

Bij het zelfstandig werken kan de leerling:

- initiatief nemen
- bepalen en organiseren wat nodig is om de doelen te realiseren
- het resultaat van de gestelde doelen tussentijds en na afloop evalueren
- verantwoordelijkheid nemen voor wat hij bedenkt, maakt en uitvoert.

De gedragsindicatoren vormen de basis waarop het proces en het product van de leerling beoordeeld kunnen worden.

Kortom, de creatieve leerling is nieuwsgierig, vindingrijk, volhardend, gedisciplineerd en samenwerkend.

Jouw rol als docent

Ondersteunend, stimulerend, observerend, faciliterend, ruimte scheppend. Houdt zicht op de behoeftes van de leerling aan *autonomie, competentie* en *verbondenheid*. Loop door de klas en praat met de leerling, het zijn jouw leerlingen dus jij zal prima aanvoelen hoe het gaat met die leerling. De leerling zal zich gezien en gehoord voelen.